УДК 330:338.24 **DOI**: https://doi.org/10.31521/modecon.V15(2019)-24

Разумова Г. В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і маркетингу, ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», м. Дніпро, Україна

ORCID ID: 0000-0003-4432-4050
e-mail: anna.raz888@gmail.com

Секторальний розподіл сфер національної економіки в рамках управління змінами регуляторної політики

***Анотація**. Досліджено моделювання взаємозв'язків між розвитком національної економіки та регуляторною політикою. Визначено, що зонування тривимірної матриці управління змінами дозволяє розподілити сфери національної економіки за секторами та визначити характер, спрямування та орієнтацію подальших дій для кожної конкретної сфери. Представлено зонування тривимірної матриці управління змінами регуляторної політики розвитку національної економіки та міжзональний розподіл сфер. Встановлено, що загальний розподіл сфер між зонами матриці визначає профіль змін регуляторної політики розвитку національної економіки. Досліджено сектори матриці, що виділяються в залежності від співвідношення між собою зон тривимірної матриці за різними параметрами. Схарактеризовано сектори тривимірної матриці формування змін регуляторної політики, їх спрямування та подальші дії для кожної конкретної сфери.*

***Ключові слова**: національна економіка; сектор; управління змінами; регуляторна політика; секторальний розподіл.*

Razumova Hanna, PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Finance and Marketing, SHEI «Prydniprovska State Academy of Civil Engineering and Architecture», Dnipro, Ukraine

Sectoral Distribution of the National Economy in the Context of Managing the Changes of Regulatory Policy

***Abstract**. Introduction. Economic and mathematical methods are an important tool for managing changes in the regulatory policy of the development of the national economy at the present stage of development. Today, the question of modeling the relationship between the development of the national economy and regulatory policy, and, in particular, the division of sectors of the national economy by sectors within the framework of management of changes in regulatory policy.*

***Purpose**. The purpose of the study is to determine the sectors of a three-dimensional management matrix of the changes in the regulatory policy of the development of the national economy, the nature and direction of the changes, and to follow-up for each particular field.*

***Results**. The simulation of the interrelations between the development of the national economy and the regulatory policy is explored. It is determined that zoning of the three-dimensional change management matrix allows to divide the sectors of the national economy by sectors and determine the nature, direction and orientation of further actions for each particular sphere. The zoning of the three-dimensional matrix of management changes in the regulatory policy of the national economy development and the inter-zonal division of spheres: vertical zoning (zones of passive and active changes), horizontal transverse zoning (zones of fixation and transformation) and horizontal-longitudinal zoning (zones of correction and protection) are presented. It is established that the general distribution of spheres between the zones of the matrix determines the profile of changes in the regulatory policy of the development of the national economy. The matrix sectors are distinguished, depending on the relation between zones of a three-dimensional matrix according to different parameters. Sectors of the three-dimensional matrix of the formation of regulatory policy changes, their direction and further actions for each particular sphere are characterized..*

***Conclusions**. It is determined that zoning of the matrix allows to divide the national economy sectors by sectors and determine the nature, direction and orientation of further actions for each particular sphere. Management of changes in regulatory development policy based on constructed profiles using the zoning tool will direct the vector of regulatory influence in the desired direction.*

***Keywords**: national economy; sector; change management; regulatory policy; sectoral distribution.*

***JEL Classification**: O 11.*

Постановка проблеми. Структура національної економіки складається з сукупності взаємопов'язаних сфер. Ефективність окремих секторів економіки на різних етапах розвитку потребує відповідної системи управління, що враховує складність та багатоаспектність національної економіки. Важливого значення при цьому набуває розподілення сфер національної економіки за секторами та визначення характеру, спрямування та орієнтації подальших дій для кожної конкретної сфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження закономірностей функціонування економічних процесів та побудова моделей взаємозв'язків між різними аспектами розвитку національної економіки висвітлено вченими: Вовк В. М. [1], Власов М. П., Шимко П. Д. [2], Червак-

Стаття надійшла до редакції: 20.05.2019
Received: 20 May 2019

Смерічко О. Ю. [3], Усатий В. С., Титаренко Н. Є. [4] та ін. На думку таких вчених, як Базась М. Ф., Старовойт В. А. та Скорина В. Є.: «мистецтво побудови економіко-математичної моделі полягає в тому, щоб узгоджувати якомога більшу лаконічність у її економіко-математичному описі з достатньою точністю модельованого відтворення тих сторін аналізованої економічної реальності, які, власне, і цікавлять дослідника згідно із цілями та гіпотезами» [5].

Дослідженню галузевих структурних змін та їх впливу на макроекономічні пропорції присвячено наукові праці таких вчених, як: В. Геєць [6], І. Крючкова [7], Н. Скірка [8], Т. Трубнік [9] тощо. Проте, попри значну кількість публікацій, актуальним залишається питання моделювання взаємозв'язків між розвитком національної економіки та регуляторною політикою та, зокрема, розподілу сфер національної економіки за секторами в рамках управління змінами регуляторної політики.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є визначення секторів тривимірної матриці управління змінами регуляторної політики розвитку національної економіки, їх характеру, спрямування та подальших дій для кожної конкретної сфери.

Виклад основного матеріалу дослідження. Тривимірна матриця управління змінами регуляторної політики побудована на основі результатів оцінки поточного стану регуляторної політики та моделювання взаємозв'язків між розвитком національної економіки та регуляторною політикою з врахуванням отриманих значень агрегованого індексу розвитку за сферами національної економіки, узагальнюючого індексу регуляторної політики за сферами та індикатору впливу регуляторної політики на розвиток (рис. 1).

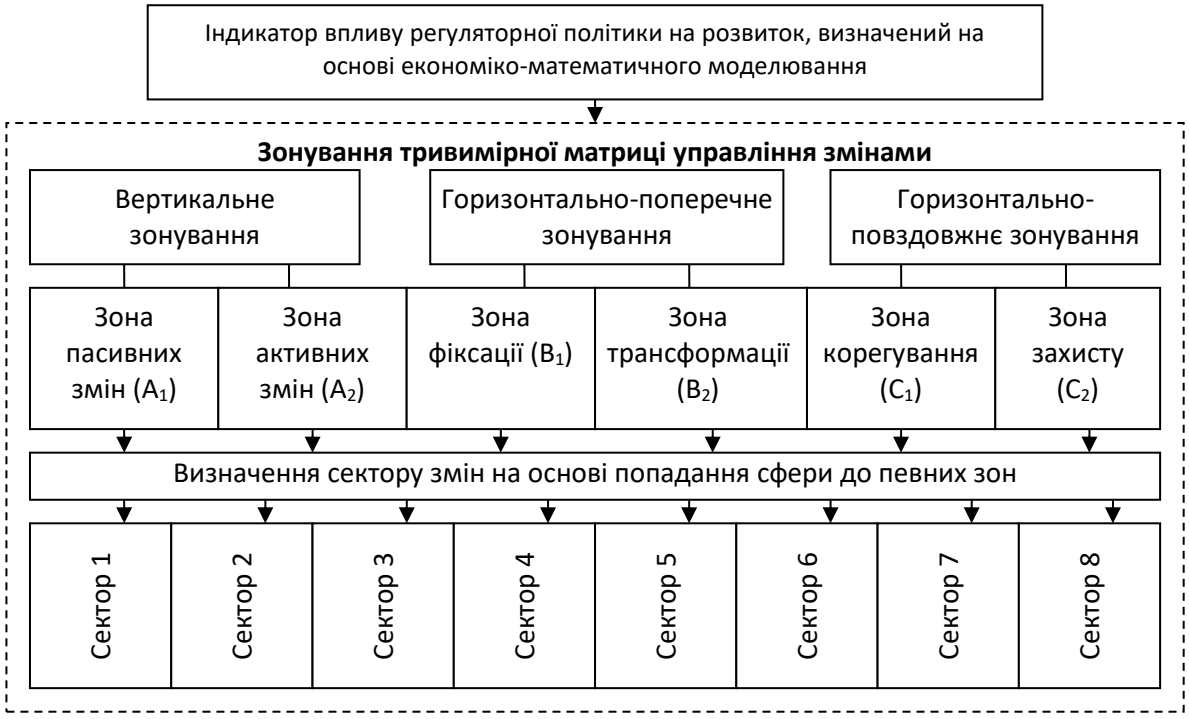

Рисунок 1 – **Моделювання взаємозв'язків між розвитком національної економіки та регуляторною політикою**

Джерело: розроблено автором

Визначення профілю змін регуляторної політики відбувається на основі узагальнення інформації по національній економіці в цілому залежно від того, як розподіляються сфери розвитку за зонами.

Міжзональний розподіл сфер може бути наступним:

1) вертикальний – розподіл сфер на зони активних та пасивних змін;

2) горизонтально-поперечний – розподіл сфер на зони фіксації та трансформації;

3) горизонтально-повздовжний – розподіл сфер на зони корегування та захисту.

Залежно від того, як співвідносяться між собою зони матриці за різними параметрами, доцільно виділяти наступні сектори матриці.

Сектор на перетині зон пасивних змін, фіксації та корегування (рис. 2).

Для сфер, що потрапляють до цього сектору характерні прискорення розвитку, позитивний вплив на нього регуляторної політики, але незадовільне значення узагальнюючого індексу регуляторної політики. Надалі для зміни регуляторної політики дії повинні мати пасивний характер, спрямовуватися на підтримку наявних реакцій та орієнтуватися на поліпшення здобутих позицій (сектор розширення можливостей).

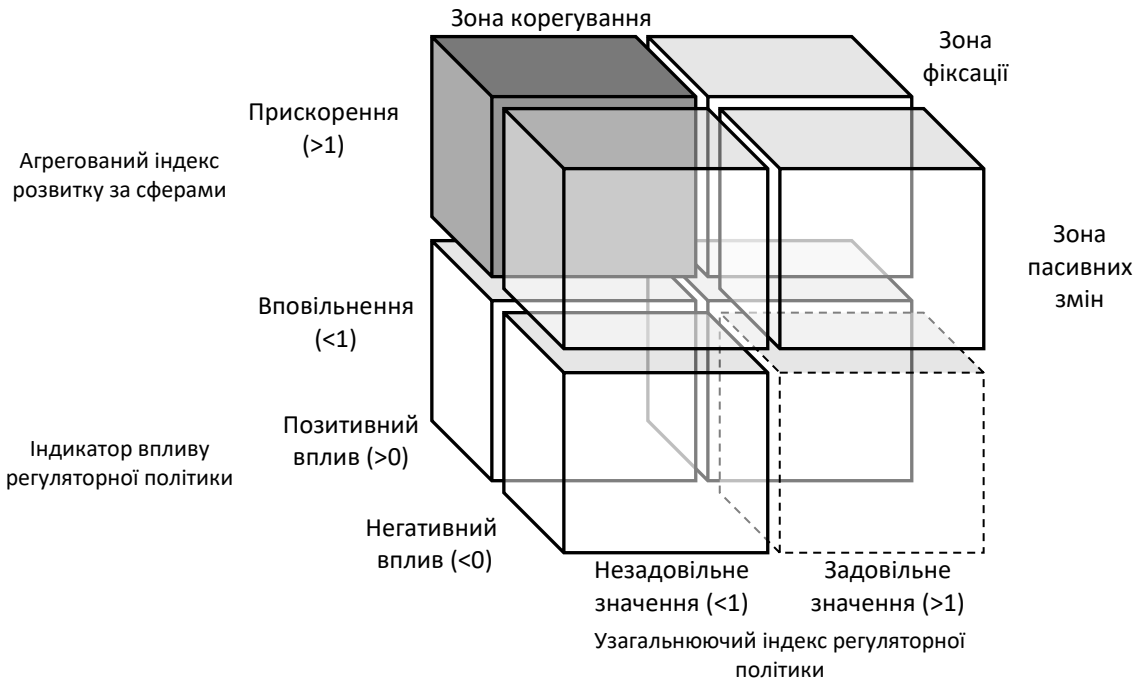

Рисунок 2 – **«Сектор розширення можливостей» тривимірної матриці управління змінами регуляторної політики розвитку**

Джерело: розроблено автором

2. Сектор на перетині зон пасивних змін, фіксації та захисту (рис. 3).

Для сфер, що потрапляють до цього сектору характерні прискорення розвитку, позитивний вплив на нього регуляторної політики, а також задовільне значення узагальнюючого індексу регуляторної політики. Надалі для зміни регуляторної політики дії повинні мати пасивний характер, спрямовуватися на підтримку наявних реакцій та орієнтуватися на зміцнення здобутих позицій (сектор підтримки результатів).

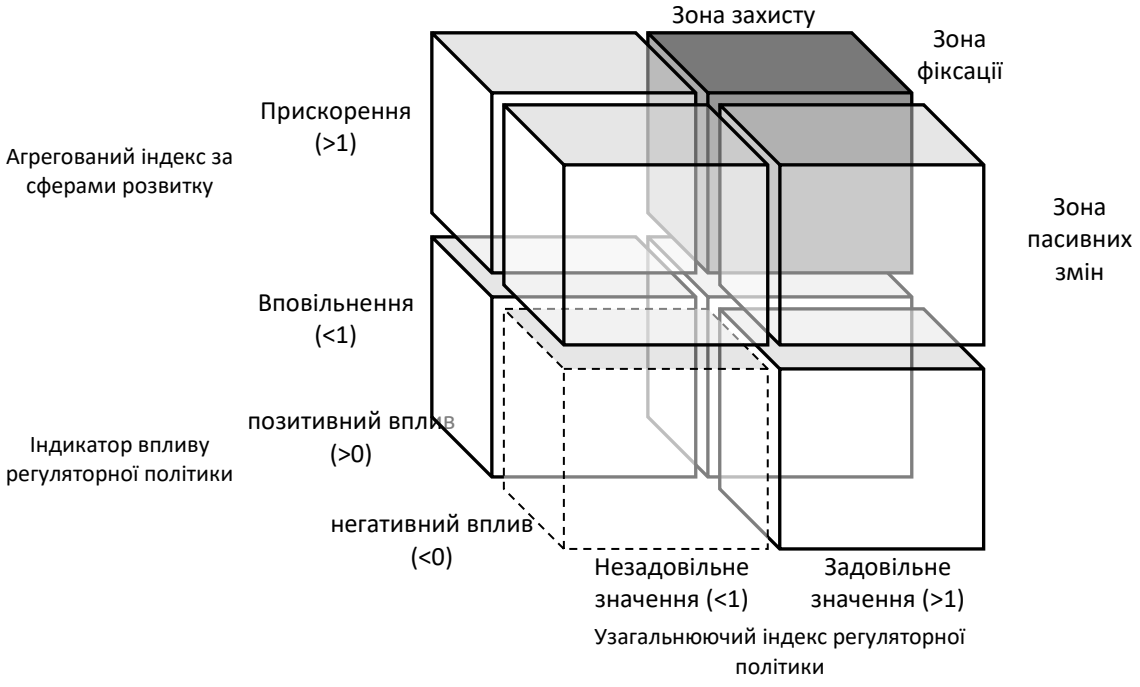

Рисунок 3 – **Сектор підтримки результатів тривимірної матриці управління змінами регуляторної політики розвитку**

Джерело: розроблено автором

3. Сектор на перетині зон пасивних змін, трансформації та захисту (рис. 4).

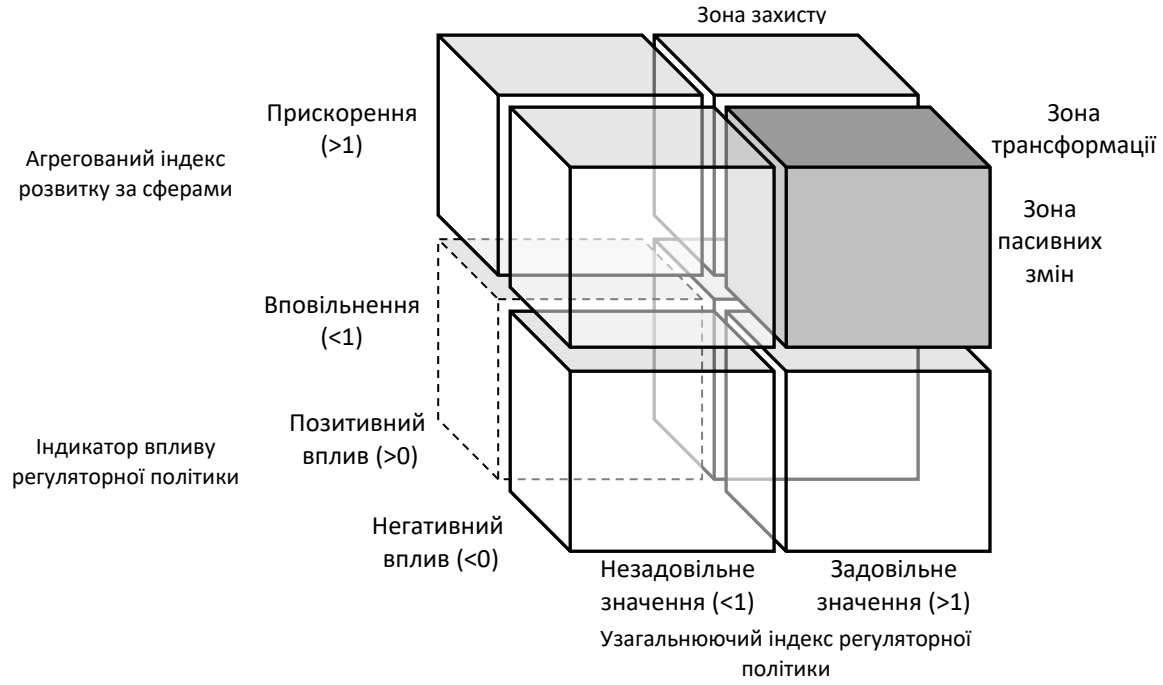

Рисунок 4 – **Сектор контролювання впливу тривимірної матриці управління змінами регуляторної політики розвитку**

Джерело: розроблено автором

Для сфер, що потрапляють до цього сектору характерні прискорення розвитку, негативний вплив на нього регуляторної політики, а також задовільне значення узагальнюючого індексу регуляторної політики. Надалі для зміни регуляторної політики дії повинні мати пасивний характер, спрямовуватися на трансформацію наявних реакцій та орієнтуватися на зміцнення здобутих позицій (сектор контролювання впливу).

4. Сектор на перетині зон пасивних змін, трансформації та корегування (рис. 5).

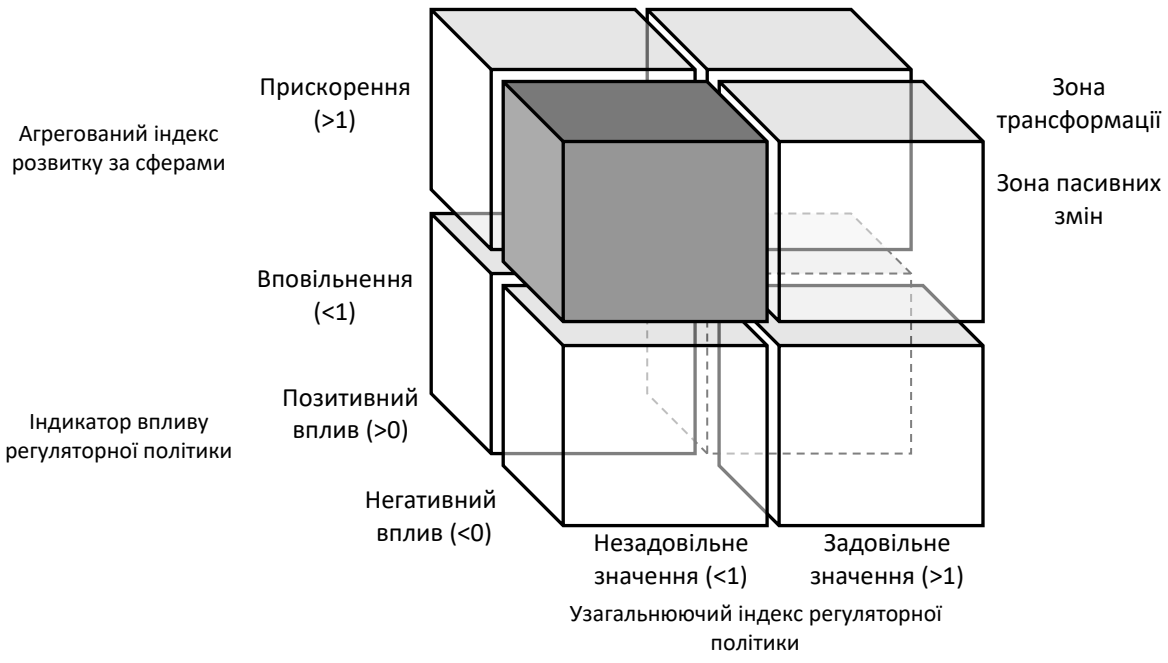

Рисунок 5 – **Сектор запобігання вповільнення розвитку тривимірної матриці управління змінами регуляторної політики розвитку**

Джерело: розроблено автором

Для сфер, що потрапляють до цього сектору характерні прискорення розвитку, негативний вплив на нього регуляторної політики, а також незадовільне значення узагальнюючого індексу регуляторної політики. Надалі для зміни регуляторної політики дії повинні мати пасивний характер, але спрямовуватися на трансформацію наявних реакцій розвитку на регулювання та орієнтуватися на корегування здобутих позицій (сектор запобігання вповільненню розвитку).

5. Сектор на перетині зон активних змін, фіксації та корегування (рис. 6).

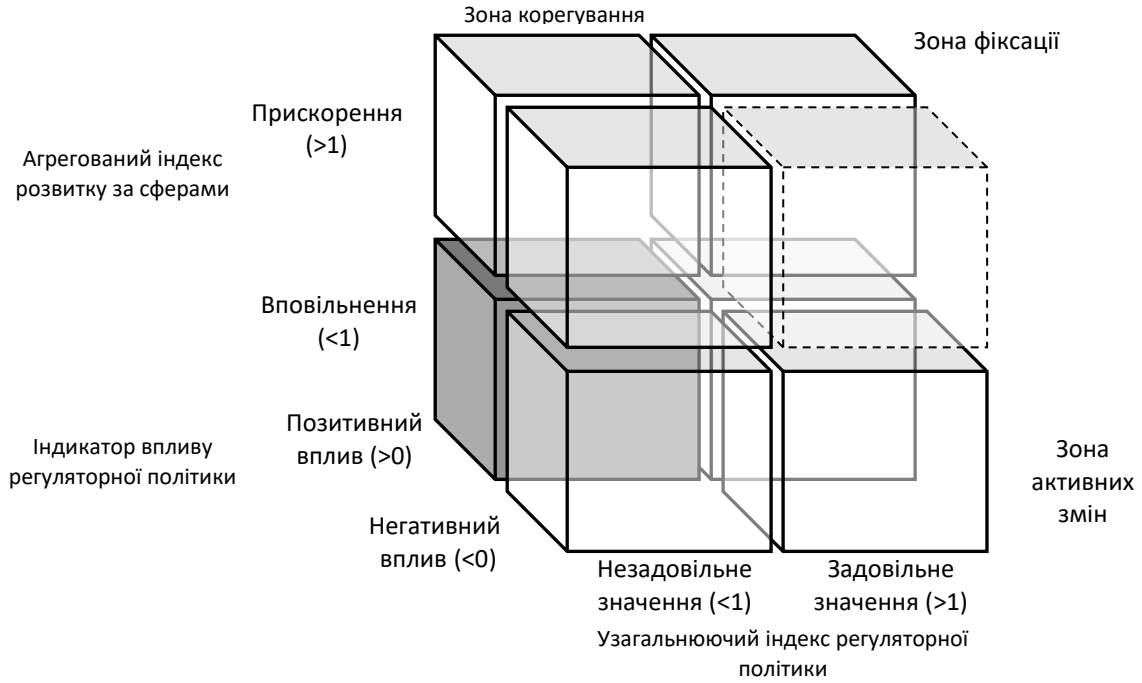

Рисунок 6 – **Сектор стимулювання розвитку тривимірної матриці формування змін регуляторної політики розвитку**

Джерело: розроблено автором

Для сфер, що потрапляють до цього сектору характерні вповільнення розвитку, позитивний вплив на нього регуляторної політики, а також незадовільне значення узагальнюючого індексу регуляторної політики. Надалі для зміни регуляторної політики дії повинні мати активний характер, спрямовуватися на підтримку наявних реакцій та орієнтуватися на поліпшення здобутих позицій (сектор стимулювання розвитку).

6. Сектор на перетині зон активних змін, фіксації та захисту (рис. 7).

Для сфер, що потрапляють до цього сектору характерні вповільнення розвитку, позитивний вплив на нього регуляторної політики, а також задовільне значення узагальнюючого індексу регуляторної політики. Надалі для зміни регуляторної політики дії повинні мати активний характер, спрямовуватися на підтримку наявних реакцій та орієнтуватися на зміцнення здобутих позицій (сектор посилення впливу).

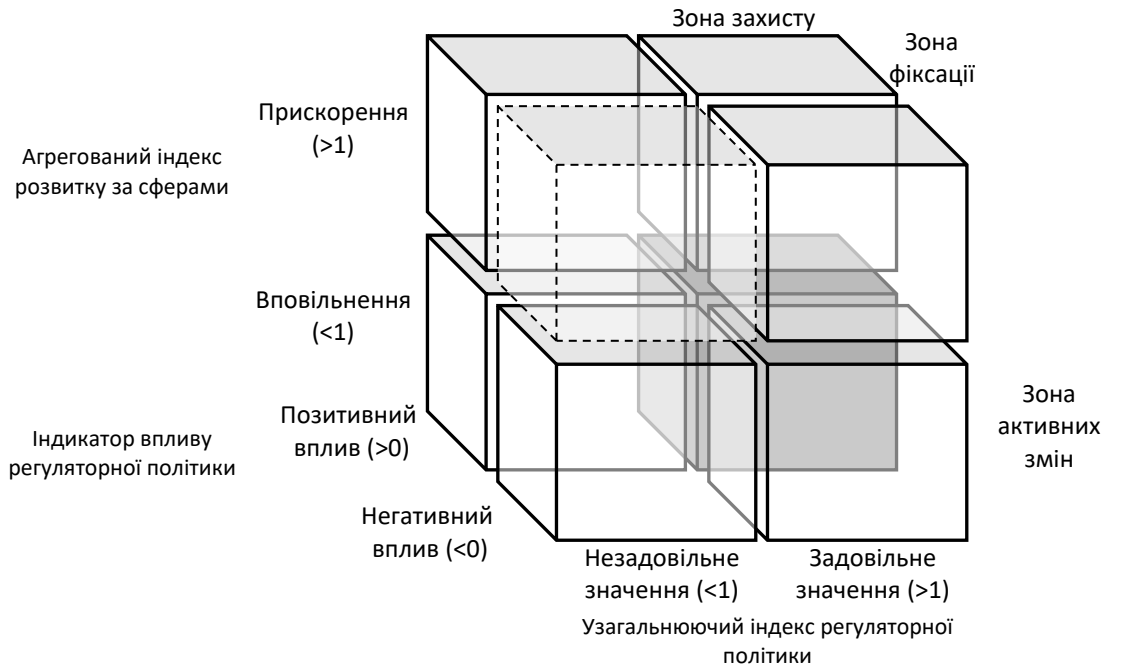

Рисунок 7 – **Сектор посилення впливу на розвиток тривимірної матриці формування змін регуляторної політики розвитку**

Джерело: розроблено автором

7. Сектор на перетині зон активних змін, трансформації та захисту (рис. 8).

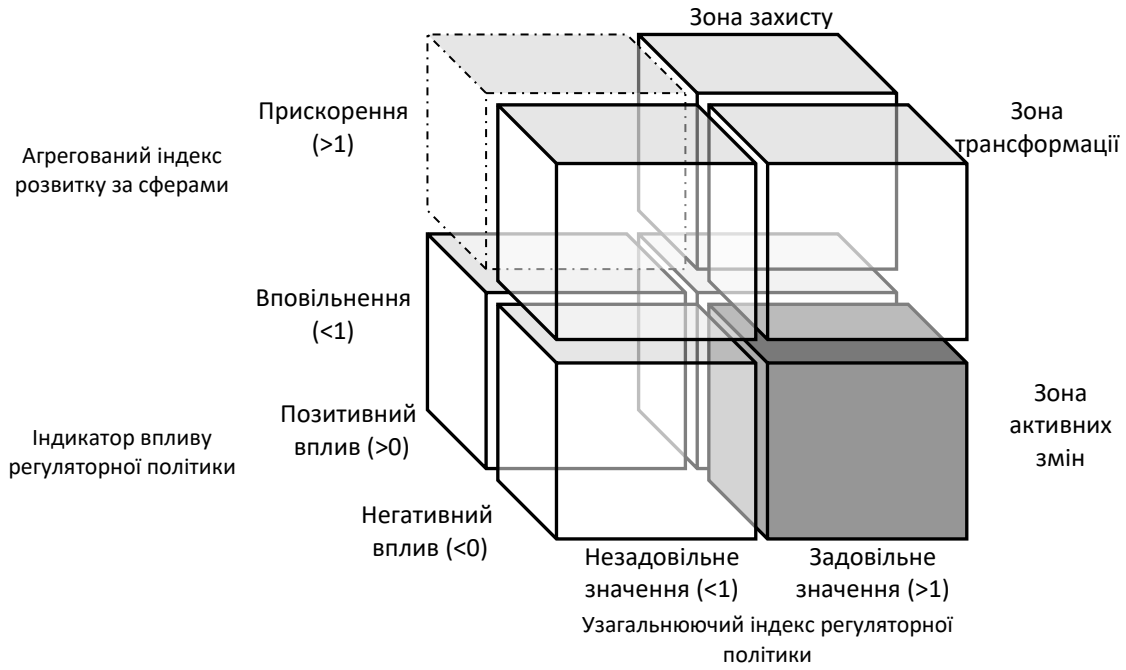

Рисунок 8 – **Сектор перетворення впливу на розвиток тривимірної матриці формування змін регуляторної політики розвитку**

Джерело: розроблено автором

Для сфер, що потрапляють до цього сектору характерні вповільнення розвитку, негативний вплив на нього регуляторної політики, а також задовільне значення узагальнюючого індексу регуляторної політики. Надалі для зміни регуляторної політики дії повинні мати активний характер, спрямовуватися на

трансформацію наявних реакцій та орієнтуватися на зміцнення здобутих позицій (сектор перетворення впливу).

8. Сектор на перетині зон активних змін, трансформації та вдосконалення (рис. 9).

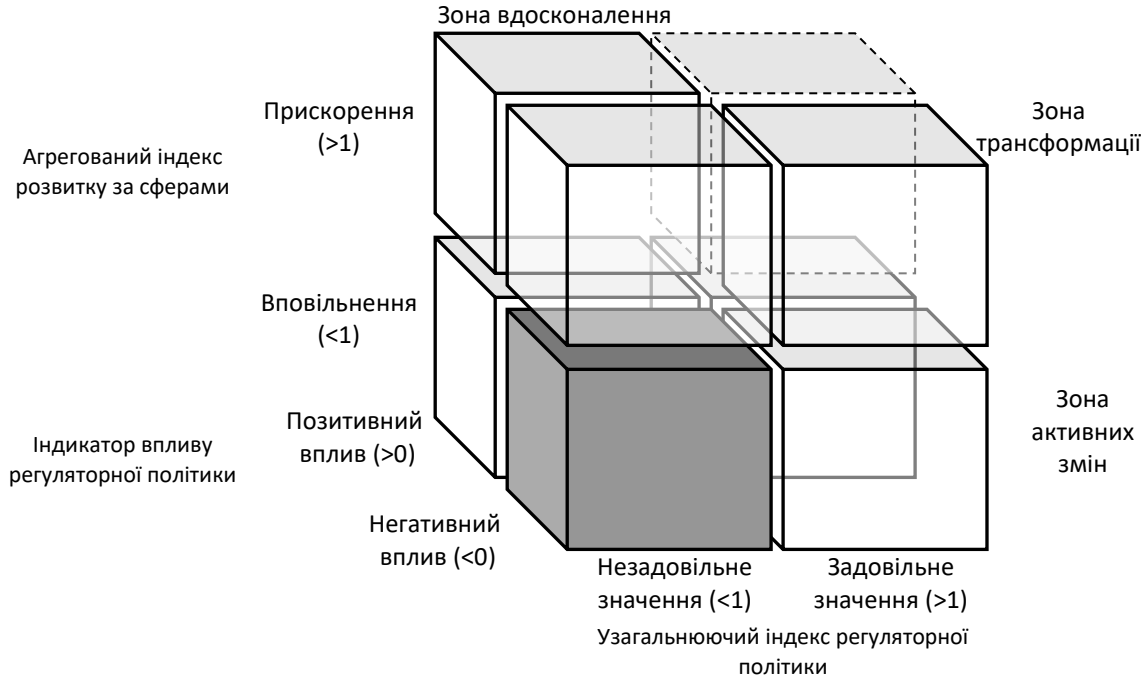

Рисунок 9 – **Сектор відновлення тривимірної матриці формування змін регуляторної політики розвитку**

Джерело: розроблено автором

Для сфер, що потрапляють до цього сектору характерні вповільнення розвитку, негативний вплив на нього регуляторної політики, а також незадовільне значення узагальнюючого індексу регуляторної політики. Надалі для зміни регуляторної політики дії повинні мати активний характер, спрямовуватися на трансформацію наявних реакцій та орієнтуватися на поліпшення здобутих позицій (сектор відновлення).

Зведена характеристика секторів тривимірної матриці наведена в табл. 1.

Таблиця 1 **Характеристика секторів тривимірної матриці формування змін регуляторної політики**

Сектор	Зона, до якої потрапила сфера			Характер подальших дій	Спрямування подальших дій	Орієнтація подальших дій
	за агрегованим індексом розвитку	за індикатором впливу	за узагальнюючим індексом регуляторної політики			
Розширення можливостей	Зона пасивних змін	Зона фіксації	Зона корегування	пасивний	на підтримку існуючих реакцій	на поліпшення здобутих позицій
Підтримки результатів	Зона пасивних змін	Зона фіксації	Зона захисту	пасивний	на підтримку існуючих реакцій	на зміцнення здобутих позицій
Контролювання впливу	Зона пасивних змін	Зона трансформації	Зона захисту	пасивний	на трансформацію існуючих реакцій	на зміцнення здобутих позицій
Запобігання вповільненню розвитку	Зона пасивних змін	Зона трансформації	Зона корегування	пасивний	на трансформацію існуючих реакцій	на поліпшення здобутих позицій
Стимулювання розвитку	Зона активних змін	Зона фіксації	Зона корегування	активний	на підтримку існуючих реакцій	на поліпшення здобутих позицій

Продовження табл. 1

Посилення впливу на розвиток	Зона активних змін	Зона фіксації	Зона захисту	активний	на підтримку існуючих реакцій	на зміцнення здобутих позицій
Перетворення впливу на розвиток	Зона активних змін	Зона трансформації	Зона захисту	активний	на трансформацію існуючих реакцій	на зміцнення здобутих позицій
Відновлення	Зона активних змін	Зона трансформації	Зона корегування	активний	на трансформацію існуючих реакцій	на поліпшення здобутих позицій

Джерело: складено автором

В межах кожного розподілу можливими є дві ситуації:

– всі сфери потрапляють до однієї зони;

– сфери потрапляють до різних зон.

Висновки. Зонування тривимірної матриці управління змінами регуляторної політики розвитку національної економіки та міжзональний розподіл сфер представлено, як: вертикальне (зони пасивних та активних змін), горизонтально-поперечне (зони фіксації та трансформації) та горизонтально-повздовжнє зонування (зони корегування та захисту). При цьому загальний розподіл сфер між зонами матриці визначає профіль змін регуляторної політики розвитку національної економіки.

Зонування тривимірної матриці управління змінами регуляторної політики дозволяє розподілити сфери національної економіки за секторами та визначити характер, спрямування та орієнтацію подальших дій для кожної конкретної сфери. Сектори матриці виділяються в залежності від співвідношення між собою зон тривимірної матриці за різними параметрами.

Управління змінами регуляторної політики розвитку на основі побудованих профілів з використанням інструменту зонування дозволить спрямувати вектор регулюючого впливу у потрібному напрямку.

Література:

1. Вовк В. М. Математичні методи дослідження операцій в економіко-виробничих системах: монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 622 с.
2. Власов М. П., Шимко П. Д. Моделирование экономических процессов. Ростов н/Д: Феникс, 2005. 409 с.
3. Червак-Смерічко О. Ю. Математичне моделювання в економіці: моделювання і системний аналіз. *Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Економіка.* Ужгород: УжНУ «Говерла», 2015. Вип. 2 (46). С. 246-252.
4. Усатий В. С., Титаренко Н. Є. Матричний метод при моделюванні задач економіки. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2017. Том 5. № 1. С. 324-327.
5. Базась М. Ф., Старовойт В. А., Скорина В. Є. Моделювання економічних процесів та прийняття управлінських рішень. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2006. Вип. 3(6). С. 33-39.
6. Геєць В. М., Шинкарук Л. В., Артьомова Т. І. та ін. Структурні зміни та економічний розвиток України: монографія. Київ : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2011. 696 с.
7. Білоцерківець О. Г., Бурлай Т. В., Гончар Н. Ю., Горшкова Н. І. Структурна гармонізація економіки як чинник економічного зростання / І. В .Крючкова (ред.). Ін-т економіки та прогнозування НАН України. Київ: Експрес, 2007. 520 с.
8. Скірка Н. Я. Структура економіки: сутність, основні завдання та типи. *Науковий вісник НЛТУУ*. Львів : НЛТУ України. 2008. Вип. 18.5. С. 205-217.
9. Трубнік Т. Є. Аналіз секторального впливу на макроекономічні показники з використанням інструментарію системи національних рахунків. *Ефективна економіка.* 2014. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2743 (дата звернення: 20.04.2019).
10. Razumova H. Methodical approach to polydiagnostic evaluation of the national economy development. The potential of modern science: London, United Kingdom: Sciemcee Publishing, 2019. Vols. 2. pp. 173-182.
11. Разумова Г. В. Підхід до оцінки регуляторної політики та її впливу на розвиток економіки. *Економічний простір*. Дніпро : ПДАБА, 2019. № 142. с. 78-87. DOI 10.30838/ P.ES.2224.260219.78.380.

References:

1. Vovk, V. M. (2006). Mathematical methods of operations research in economics and production systems. Lviv: Publishing Center of Ivan Franko National University of LNU [in Ukr.].
2. Vlasov, M. P., Shimko, P. D. (2005). Modeling of economic processes. Rostov n / D: Phoenix [in Russ.].
3. Chervak-Smerichko, O. Yu. (2015). Mathematical modeling in economics: modeling and system analysis. *Scientific herald of Uzhgorod University: Series: Economics*, 2 (46), 246-252 [in Ukr.].
4. Usaty, V. S. & Titarenko, N. E. (2017). Matrix method in modeling of problems of economy. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*, 5(1), 324-327 [in Ukr.].

5. Bazas, M. F., Starovoit, V. A. & Skorina, V. Y. (2006). Modeling of economic processes and making managerial decisions. *Problems of the theory and methodology of accounting, control and analysis,* 3 (6), 33-39 [in Ukr.].
6. Heyets, V. M., Shynkaruk, L. V., Artyomova, T. I. and others (2011). Structural changes and economic development of Ukraine. Kyiv: Institute of Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine [in Ukr.].
7. Bilyotserkivets, O. G., Burlay, T. V., Gonchar, N. U. & Gorshkova, N. I. (2007). Structural harmonization of economy as a factor of economic growth / I.V.Kryuchkova (ed.). Institute of Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine. Kyiv: Express [in Ukr.].
8. Skirina, N. Ya. (2008). The structure of the economy: the essence, the main tasks and types. Scientific herald of NLTUU. Lviv: NLTU of Ukraine [in Ukr.].
9. Trubnik, T. Y. (2014). Analysis of sectoral influence on macroeconomic indicators using the tools of the system of national accounts. *Effective economy*, 2. Retrieved from: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2743 [in Ukr.].
10. Razumova, H. (2019). Methodical approach to polydiagnostic evaluation of the national economy development. The potential of modern science: London, United Kingdom: Sciemcee Publishing, 2, 173-182.
11. Razumova, G. V. (2019). Approach to the assessment of regulatory policy and its impact on economic development. *Economic space*, 142, 78-87. DOI 10.30838 / P.ES.2224.260219.78.380.

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License